

Forum Beneficiale, Sive Quæstiones & Responsa Canonica

Materiam De Beneficiis Universam Ex Beneficialistarum tam antiquorum, quàm recentiorum placitis complectentia. Opus methodo novâ, & clarâ in tres digestum Partes ... accuratè, ac copiosè instructae

De Beneficiorum Ecclesiasticorum Natvra, Ereptione, Qualitatibvs Ad Ea Obtinenda Requisitis ...

Leuren, Peter

Coloniæ Agrippinæ, 1704

398. Quis Canonicis aliisque præfatis dare possit licentiam non residendi, seu discedendi ab Ecclesia seu loco beneficii.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74477)

eriantur, revocata censeantur, non obstante, quod sint concessa motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolica potestatis plenitudine, seu etiam quorumcunque Principum intuitu, & ex quacunque honesta causa, & cujuscunque sint tenoris; ita ut videatur dicta Bulla emanasse ad corroborandam derogationem privilegiorum in decretis Concilii contentam, ut Rodriq. *loc. cit.* q. 8. a. 6.

11. Decimo censeat Garc. *num.* 344. Concilium non derogasse statutis, & consuetudinibus Ecclesiarum, quibus statuitur & conceditur beneficiatis, qui per quadraginta annos continuos beneficio pacifice concessio per se ipsos deservierunt, residendo & interessendo divinis, ut à dicta Ecclesia deinceps, quoad vixerint, ut emeriti abesse liceat, & tanquam presentes in choro habeantur tam ratione fructuum præbendarum, quam distributionum quotidianarum, referretque sic iisdem ferè verbis censuisse S. Congregationem & Gregor. XIII.

12. Denique observandum, non sufficere præsentiam & interessentiam chori per integros novem menses collectos ex punctaturis; ita ut qui novem partes punctaturarum ex duodecim habuisset, servitio novem mensium satisfecisset, sed dies ipsi residentie & servitii sive continui, sive interpolati integri esse, & computari debent ad complementum istorum novem mensium. Barb. *de can. c. 2. n. 12.* Garc. *n. 327.* apud Paxjard. *n. 77.* citantes S. Congregat. declarationem. Verùm hac omnia ubi dicta Concilii Trid. dispositio in rigore suo recepta est.

13. De cætero namque notandum, hanc constitutionem Tridentini in multis Ecclesiis, præsertim Germaniæ nostræ, quin & in aliquibus Hispaniæ, de quibus Garc. *num.* 330. non esse receptam, dum alicubi tantùm medio anno, alibi tribus tantùm mensibus Canonici residere coguntur, ad lucrandos fructus grossos, quin & in quibusdam Ecclesiis totius anni redditus dividuntur, qui uno solum die præsentibus sunt, & divinis intersunt. Laym. *l. 4. r. 2. c. 6.* Pirh. *loc. cit.* n. 6. Garc. *loc. cit.*

Quæstio 398. Quis Canonici, aliisque præfatis dare possit licentiam non residendi, seu discedendi ab Ecclesia, aut loco beneficii?

1. **R**espondeo primò, hanc facultatem non residendi, etiam ad longum tempus, aut in perpetuum dare posse Pontificem; cum enim is sit supremus legislator, & juri universali, & particulari canonico præsit, & specialiter in beneficiis Ecclesiasticis plenissimam potestatem habeat; possit etiam fundatorum dispositiones immutare, potest pro suo arbitratu obligationem personaliter residendi, ubi ea non nisi jure humano, nempe canonico universali (ut in præsentem materia contingit) vel speciali statuto, aut fundatoris ordinatione requiritur, omnino relaxare, etiam sine causa, saltem validè. Azor. *cit. l. 7. c. 5. q. 1.* Pirh. *loc. cit.* n. 42. etsi non soleat facile dare istiusmodi licentias absentie perpetuæ Gl. *in c. licet canon. de elect. in 6.*

2. Respondeo secundò: cum hodie Canonici obtinentesque dignitates, & portiones &c. habeant concessos sibi à concilio tres menses vacationis, non potest Ordinarius ultra id tempus dare eis licentiam absentie, nisi in casibus in jure exceptis. Garc. *p. 3. c. 2. n. 97.* Nec nisi ex dictis causis excusare potest canonicum à residentia in choro, ut videre est ex pluribus S. Congregat. declarationibus.

P. Leuren, *Trti Benef. Tom. 1.*

bus, quas recitat Garc. *eodem c. 2. num. 406.* & seq. & dum earum una dicitur: *Episcopus potest ob legitimam causam dare licentiam Canonici à sua Ecclesia servitio*: legitima causa dicitur, quæ est à lege approbata, & in jure expressa, ut Garc. *n. 408.* & dum in alia ad Episcopum Cauriensem dicitur: *Episcopus potest dare licentiam Canonici, ut ab eorum Canonicibus per quatuor menses abesse possint*: sciendum est, quod illa non sit declaratio universalis, sed gratia & facultas specialis facta Episcopo Cauriensi ex causis particularibus, nempe maximi calaris istius urbis, ut ostendit Garc. *n. 411. & 412.* adeoque hinc malè intulerunt Zerol. & Zechus apud eundem, competere universaliter Episcopis facultatem dandi licentiam ad quatuor menses. Docet nihilominus etiam Paxjard. *lib. 10. tit. 40. num. 130.* quod etiam si causa non sit jure expressa, si tamen legitima & justa boni viri arbitrio censeatur, posse approbari per licentiam Superioris, imò sufficere justam causam, sine licentia, ubi vigeret consuetudo legitime præscripta abessendi ex justa causa sine licentia.

3. Respondeo tertio: multò minus Capitulum potest dare Canonici & præbendatis licentiam absentie, & eos habere pro presentibus ultra tempus à Concilio permissum, etiam ad breve tempus ex causa justa in jure non expressa, ne quidem per viam gratiæ, & nemine contradicente (ut tenuerunt Jo. Guttier, & Palatio) saltem seclusà consuetudine. Garc. *n. 404.* qui dicit hoc certum esse, cum notum sit, Capitulum non posse dispensare, & gratiam facere in lege Superioris, qualis est illa de residendo *in tit. de Cler. non resid.* & in Trident. *sess. 24. c. 12.* Unde nec valet statutum in contrarium, nisi à Pontifice in forma specifica, & ex certa scientia confirmatum. Garc. *n. 405.* Sed neque stante tali consuetudine, etiam ante & post Trident. semper observata Capitulum concedere potest talem licentiam Garc. *n. 417. & seq.* citans Rutilium Benzonium *in speculo Episcoporum de fuga. l. 1. disputat. 1. q. 7. ad finem dicentem*, Canonicos non posse eximere aliquem à servitio Ecclesiæ, & gratiam Canonico facere, ut non serviat & participet; quamcunque autem consuetudinem in contrarium abusum esse, & corruptelam. Item Covarruviam *l. 3. variat. resolut. c. 13. sub n. 9.* cujus quoque gravissima in hanc rem verba recitat citato *n. 417.* qui etiam dum ait tales consuetudines ad abusum pertinere, nisi detur ea licentia abeundi ex causis à jure communi, vel Ecclesiarum validis statutis expressis, aut saltem iis similibus, per tò *iis similibus* non intelligat causas in jure aut statutis validis non expressas, sed causas in jure aut statutis validis virtualiter comprehensas ex identitate rationis, ut Garc. *num. 418.* Et eo maxime consuetudo ista foret irrationabilis & corruptela, si restricta non esset ad licentias ex causis alias rationabilibus & justis, licet in jure non expressis; dum Capitula ea concedunt sæpe absque ullo delectu, & ex causis non solum non justis, sed & irrationabilibus & vanis; acceditque adhuc major irrationabilitas, & iniquitas consuetudini, dum non restringitur ad tempus breve. Garc. *n. 420. & 423.* citans desuper falsas sacre Congregat. declarationes. Neque in proposito sufficit occulta, quia hæc sæpe ficta est & simulata Ecclesiæ utilitas, sed requiritur evidens. Garc. *num. 421.* Unde jam sequitur non posse tales absentes in virtute talis à Capitulo obtentæ licentiæ facere fructus præbendæ suos, qui

N 2

alias

aliàs residendo, & divinis interessendo lucrifunt. Garc. juxta responſionem S. Congreg. num. 425. Ne quidem sub prætextu, quòd alii præbendari videantur eis donare & remittere partem, quæ sibi erat obventura, sed de hoc infra. Porro posse Capitulum dare licentiam saltem ad breve tempus ex causis in jure expressis, satis indicat, & supponere videtur Garc. n. 433. & seq. ubi docet, quòd si per consuetudinem Ecclesiæ vel statuti capitularis causa in jure aliàs expressa esset ita modificata, ut talis consuetudo vel statutum non posset adhuc dici esse contra jus, sed declarare & limitare veluti jus ex rationabili causa, non posse dare Capitulum licentiam contra tale statutum, seu ut abesset, in quo dicta causa in jure expressa sic modificata per statutum non inveniretur, eò quòd jam talis licentia, seu gratia esset contra jus, v. g. infirmitas est causa iusta absentia in jure expressa, ubi hæc jam ita modificaretur per statutum capitulare, ut solum infirmus, qui domo exire nequit, excusaretur, & haberetur pro præſente, ratione infirmitatis, hæc modificatio infirmitatis aliàs in jure expressa non esset contra jus, sed limitatio quadam juris ex causa rationabili (nimirum ad cavendas magis fraudes, ne si habiti pro infirmis adhuc exire possent domo, multi fingerent se infirmos, aut ex levissima causa facerent se, ut tales haberi) adeoque jam Capitulum non posset contra hoc suum statutum dispensare, & talem aliquem infirmum, qui domo adhuc exire potest, habere ratione infirmitatis pro præſente, quia jam ageret contra jus. E contra verò si causa in jure expressa ita modificata esset per consuetudinem vel statutum, ut jam directè esset contra jus, v. g. si statuisset, ut non haberetur pro præſente ratione infirmitatis, qui venit foris, nec esset præſentatus in Ecclesia, posse tunc Capitulum facere gratiam, & habere talem adhuc pro præſente; eò quòd tunc talis gratia esset contra statuta, & non contra jus, sed potius ex causis in jure expressis. Unde

4. Respondeo quartò: si obligatio residendi præcisè solum est vi statuti alicujus synodalis, aut dicecesani, Episcopus potest dare licentiam ex justa causa, & Capitulum Cathedralis sede vacante. Quin & ipsum collegium Canonicorum potest dare licentiam hanc, ubi ab ipso solo simile statutum de residendo est factum, ita ut sine illo statuto nulla esset obligatio residendi. Pirh. num. 43. Azor. loc. cit. q. 5.

Questio 399. An obtinentes dignitates, Canonicatus, portiones &c. licite & tutè conscientia possint ultra tempus à Concilio permissum, amittendo distributiones, & omnes fructus, qui residendo lucrifunt, abesse, & non residere?

Respondet Garcias p. 3. c. 2. n. 321. negativè, sed peccare mortaliter, qui notabiliter ultra dictum tempus absunt, cum contraveniant gravissimo præcepto Concilii, quod non est, nec dici potest lex purè poenalis. Et sic inter ceteras S. Congregat. declarationes habet secunda, quam refert Garc. num. 322. Nullus excusatur à residentia, licet distributiones quotidianas amittere consentiat. Idemque tenere ait num. 323. etiam si resideant in civitate, ubi est Ecclesia, peccare namque mortaliter, nec satisfacere, si notabiliter ultra dictum tempus abfuerint à servitio Ecclesiæ, citatque pro hoc quoque plures S. Congregat. declarationes, inter quas pri-

ma sic habet: *Decretum hoc intelligendum est, ut Canonici non possint abesse ab Ecclesia sua servitio ultra tres menses singulis annis, nihilque eis prodesse, quòd in civitate maneant, nisi Ecclesia debitis horis inserviant; intelligendumque est omnes in contrarium consuetudines per hoc decretum sublatas; Idem docet Paxjord. loc. cit. n. 75. citans Covar. cit. c. 13, n. 25. Vasq. in opuscul. mor. de benef. c. 4. §. 2. Barbof. c. 2. de can. num. 12. Zerol. in praxi Episc. p. 2. c. 3. num. 10. qui etiam hanc referat declarationem S. Congregat. Congregatio censuit esse puniendos, qui à servitio Ecclesiæ absunt, etsi ubi Ecclesia consistit, sint præſentes &c. Vide eundem Paxjord. ibid. nu. 98. ubi postquam pro sententia hac citasset Suar. de relig. to. 2. l. 4. c. 10. num. 17. Bonac. de horis canon. d. 1. q. 1. p. 2. nu. 1. Squillante de oblig. Cler. p. 1. num. 57. dicit referri à Barb. de can. c. 40. n. 9. contrariam sententiam, eamque ab eo dici teneri à classicis AA. & practitari posse in conscientia, respondendo etiam contrariis argumentis: nimirum quòd tales absentes à divinis officiis ad summum peccent venialiter tantum (& ne venialiter quidem, dum adest iusta causa) nisi fortè adsit particulare præceptum prælati ex justa causa factam, vel non remaneret tot Canonici, qui possent Ecclesiæ competenter inservire (v. g. ut Jacob. Macig. de horis can. c. 56. n. 24. apud eundem Paxjord. nu. 100. si eo absente non remaneret saltem quatuor in choro) hanc sententiam benignam, ut refert Paxjord. n. 99. tenent Cajet. in summa. v. hora. Navar. de orat. c. 5. n. 14. Valent. rom. 3. d. 6. q. 2. p. 10. Reginald. in praxi l. 18. n. 176. Angel. Sylv. & ipsemet Barb. de off. Episc. alleg. 53. n. 131. & cit. c. 40. n. 11.*

Questio 400. Utrum per consuetudinem induci possit, ut Canonici tam Collegiati, quam Cathedralis, habentesque dignitates non curatas, licite non resideant, & in absentia percipiant fructus, etiam non constituendo alium, qui loco ipsorum deserviat Ecclesiæ?

Respondet affirmativè: modò per talem absentiam cultus divinus non minuitur, & consequenter talis consuetudo noxia non sit Ecclesiæ. Pirh. loc. cit. n. 15. citans Abbatem in c. exstirpanda. de præb. Fagn. in c. cum omnes. de constitut. n. 18. quilibet enim Clericus, cum in sortem Domini assumptus sit, inservit Ecclesiæ universali; jusque naturale solum requirit, ut Ecclesia necessario non destituatur ministerio; quòd autem beneficiatus quisque per se, vel per substitutum inservire debeat, etiam cum aliunde Ecclesiæ commodè inservitur, id solum jure canon. statutum, cui per consuetudinem derogari potest. Pirh. nu. 16. citans Azor. ubi supra q. 2. atque ita obtinuit, & valida est consuetudo, vi cujus personalis residentia in beneficiis simplicibus non requiritur, etiam in iis, quæ propriè in titulum dantur: Verùm quoad Canonicos, præbendatos, habentesque dignitates in Cathedralibus & Collegiatis consuetudinem absentiendi licitè, & in absentia percipiendi fructus, vel etiam inserviendi per substitutos sustulit Trident. cit. c. 12. sess. 24. Adeoque si etiam sustulit talem consuetudinem non solum jam existentem, sed etiam impedivit, ne talis de novo nasci posset, licet excusari non poterit, quòd nihilominus de facto ex usu tales non resideant licitè, quàm quòd Concilium usu non sit receptum, quoad

hoc in istis locis.

Questio